

Адукацыя, навучанне, асвета ў трэцім сектары: стан і перспектывы развіцця

Рэдакцыя часопіса “Адукатар” арганізавала правядзенне круглага стала “**Адукацыя, навучанне, асвета ў трэцім сектары: стан і перспектывы развіцця**”. Да ўдзелу ў ім былі запрошаны кіраўнікі шэрагу грамадскіх арганізацый, што стала і актыўна займаюцца адукацыйнай дзейнасцю. Пад час круглага стала было прапанавана абмеркаваць розныя аспекты дзейнасці грамадскіх арганізацый у адукацыйнай (навучальнай, асветніцкай) сферы. У гэтым нумары мы друкуем асноўныя матэрыялы дыскусіі, якая адбылася.

У працы круглага стала прынялі ўдзел:

Алег Трусаў — старшыня ГА “Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”;

Аляксей Хадыка — ГА “Таварыства аматараў ведаў «Філаматы»”;
праект “Народны ўніверсітэт”; галоўны рэдактар часопіса “Спадчына”;

Валянцін Голубеў — старшыня ГА “Таварыства аматараў ведаў «Філаматы»”;

Таццяна Пашэвалава — старшыня савета дырэктараў ГА “Цэнтр сацыяльных інавацый”;

Улад Вялічка — выканаўчы дырэктар ГА “Адукацыйны цэнтр «ПОСТ»”.

Вядучым выступіў **Дзмітрый Карпіевіч** — галоўны рэдактар часопіса “Адукатар”.

Д.К.: Ідэя нашай сустрэчы — разгледзець адукацыйную дзейнасць грамадскіх арганізацый у шырокім кантэксце. Першае пытанне, якое мы прапануем абмеркаваць — што з’яўляецца адметнасцю адукацыйнай дзейнасці менавіта грамадскіх арганізацый?

В.Г.: Перад грамадскімі арганізацыямі, якія займаюцца навучальнымі і асветніцкімі праграмамі, на сённяшні дзень у першую чаргу павінна стаяць задача інфармацыйнай дзейнасці. Таму што самая галоўная праблема ў нашай краіне — тое, што грамадства зараз не мае праўдзівай інфармацыі. Недахоп праўдзівай інфармацыі ўплывае на магчымасць грамадзян прымаць рашэнні. Задача адукацыйных грамадскіх арганізацый стаіць у тым, што акрамя інфармавання нашы мерапрыемствы павінны быць накіраваны на выхаванне — выхаванне ў сэнсе падрыхтоўкі людзей да магчымага выказвання сваёй волі на законнай падставе, сваіх меркаванняў. Калі мы не будзем накіроўваць нашы адукацыйныя мерапрыемствы на ўмацаванне дэмакратыі, навошта яны тады — адукацыя дзеля адукацыі? Галоўны акцэнт павінен быць на працу з простымі людзьмі, з шырокім насельніцтвам.

Т.П.: Ужэ было падчэркнуто цэлавое напраўленне адукацыйнай дзейнасці грамадскіх арганізацый — інфармацыя, дэмакратызацыя адносін, што відно из самого назваіа іаіх арганізацый — “негосударственные”. Хоіа грамадскіх арганізацый так многа, і напраўленія іаіх дзейнасці столь разлічны, чо і іаіх адукацыйныя праграмы

сушэсценна разлічаюцца па цэлях і тэматыке. Яшчэ адно важнае адлічце — гэта тое, што мы — арганізацыі *агульныя*, то ёсць па сутні сваёй не прафесійна-нальныя. Не прафесійна-нальныя не ў сэнсе якасця адукацыйных паслужак. Якасць бывае ў розных арганізацый рознае — бывае высокае, бывае нізкае. Я імкюся ў выгляд другога. Гэта дзейнасць, якая не паставлена на патоку. Ёсць некаторыя прыклады сістэмнай дзейнасці, напрыклад, “Народны ўніверсітэт”, але ў астатнім гэта дзейнасць носіць калі не выпадковы характар, то ў кожным выпадку непастаянны. І ў кожным-то сэнсе гэта і недахоп, і характэрная рыска. Гэта прысудзі многім агульным арганізацыям, прычым не толькі ў нас ў Беларусі, але і за мяжой. Нас адлічае тое, што мы займаемся адукацыйнай дзейнасцю не толькі таму, што гэта прадпісана нашым заканадаўствам, што гэта трэба нашым кліентам, але пераважна таму, што мы самі хочам гэта рабіць. Людзі ў агульных арганізацыях рабіць тое, што ім падабаецца. І гэта вельмі важна. На пытанне “Чаму мы гэта рабіць?”, мы адказваем: пераважна таму, што нам гэта падабаецца, і нам гэта цікава сама па сабе, а потым ужо таму, што гэта трэба нашым кліентам. І гэта трэба ўлічваць і разумець, калі гэта гаворка аб агульных арганізацыях. Часта мотывам для гэтай дзейнасці з’яўляецца проста радасць ад таго, што ты рабіць цікавае сабе справу.

А.Х.: Можна тут яшчэ дадаць, што грамадская адукацыя — гэта сваяасаблівае “хуткая дапамога”. Не так даўно ў “Нашай ніве” быў артыкул, у якім ставілася пытанне: *Чаму мы так перакананы ў тым, што наша адукацыя самая лепшая, калі, праглядаючы аб’явы з вакансіямі, перш за ўсё чытаеш патрабаванне: вопыт работы не менш за 3 гады.* Дзяржаўная адукацыя не дае практычных навыкаў, яна адарвана ад жыцця. Не так даўно, у чэрвені мінулага года, у РІВШ была канферэнцыя па адукацыі дарослых, і там называліся абсалютна рэальныя сферы, дзе будзе патрэбна “хуткая дапамога” неформальнай адукацыі ў Беларусі. Гэта тыя сферы, у якіх дзейнасць грамадскіх арганізацый магла б быць вельмі эфектыўнай і нават прыбыткавай, без спонсарскай дапамогі. Напрыклад, магчыма зрабіць прыбыткавай школу “Я хачу жыць лепей” сапраўды рэальная, таму што гэтыя веды запатрабаваныя. На прыкладзе Польшчы называліся дзве такія сферы: першая — структурнае беспрацоўе да 80% у сельскай мясцовасці, асабліва на поўначы. Там людзі, скончыўшы тыя самыя дзяржаўныя школы, у 18 – 25 гадоў не могуць знайсці сабе працу. І другая — структурныя перамены ў эканоміцы, што выціскаюць з рынку працы людзей за 45 – 50 гадоў, якія зноў-такі не могуць знайсці сабе працу. Называліся нават рэцэпты: напрыклад, для старэйшай групы прапановаецца пераадукацыя для арганізацыі дробнага бізнесу ў сферы харчавання (кафэ, невялікія рэстараны). Такая дзейнасць вельмі запатрабавана ў гэтым рэгіёне. І вось гэта, напрыклад, гэтая сфера, у якой многія грамадскія арганізацыі і праграмы, такія як “Народная школа”, з працяглай сістэмай адукавання (не аднаразавыя семінары), маглі б сябе рэалізаваць. Маглі б. Але зараз перад намі паўстаюць зусім іншыя задачы. Зараз мы вяртаемся да “хуткай да-

памогі” для ўсяго грамадства, а не для асобных адукацыйных груп. Калі немагчыма правесці звычайны семінар, таму што мясцовыя ўлады адказваюць у прадастаўленні памяшкання, то як грамадскія арганізацыі могуць праводзіць свае адукацыйныя мерапрыемствы? У сувязі з гэтым я хачу сказаць, што “Народны ўніверсітэт” у бліжэйшыя гады плануе не сацыяльную дапамогу адукацыйным групам, якую мы маглі б ажыццяўляць, а ў першую чаргу, на жаль, адукацыйныя праграмы на першапачатковым узроўні — тое, з чаго мы пачыналі ў 90-я гады.

В.Г.: Чым больш насельніцтва мы зараз разам ахопім сваімі адукацыйнымі праграмамі ў розных гарадах, тым больш з’явіцца свядомых людзей, на гэтай аснове можна ствараць грамадзянскую супольнасць. Гэта і ёсць грамадзянская самадапамога. Толькі свабодны, адукаваны чалавек можа працяваць грамадзянскую пазіцыю. Можна прывесці такі прыклад: калі 40 дэпутатаў мясцовых саветаў прайшлі праз нашы адукацыйныя праграмы да таго, як атрымалі дэпутатскі мандат. Не тое, каб мы іх рыхтавалі для гэтай дзейнасці, але адукацыя, якую яны атрымалі ў “Народным ўніверсітэце” — веды ў галіне паліталогіі, псіхалогіі, гісторыі, на выкі самапрэзентацыі — значна дапамагла ім.

Д.К.: Ці з’яўляюцца грамадскія арганізацыі на сённяшні дзень суб’ектамі адукацыйнай дзейнасці ў Беларусі?

Т.П.: Думаю, што агульныя арганізацыі з’яўляюцца такімі суб’ектамі ўжо таму, што яны з’яўляюцца агульнымі арганізацыямі. Не так важна пры гэтым, што ў іх запісана ў уставе і, да таго ж, як яны самі осознаюць сваю ролю, як сябе пазіцыянуюць. Яны з’яўляюцца суб’ектамі адукацыйнай дзейнасці ўжо таму, што працуюць з людзьмі, і што само іх існаванне з’яўляецца абразцом некаторага паводнення. Другой пытанне — як яны гэта рабіць? Насколько осознанно, паспяхова, прафесійна?

В.Г.: У нашай арганізацыі (рэда. — ГА “Таварыства аматараў ведаў «Філататы»”) абсалютна большасць людзей — гэта людзі з вышэйшай адукацыяй, дацэнты, прафесары. І ў свой час наша праграма “Народны ўніверсітэт” не была зацверджана беларускім урадам па праграме TACIS. І атрымалася так, што калі я, дацэнт, чытаў лекцыі ў адным, другім, трэцім ўніверсітэце — гэта нармальна, а калі ў суботу для грамадскай арганізацыі я буду чытаць тыя ж самыя лекцыі бясплатна — яны ўжо быццам бы не сапраўдныя. Для дзяржавы суб’ектамі адукацыі з’яўляюцца толькі тыя ўстановы, якія маюць ліцэнзію. Каму дзяржава дазволіла — тыя быццам з’яўляюцца суб’ектамі, а каму не — то не. Калі я чытаю лекцыю ў межах дзяржаўнай навучальнай установы, то гэта — адукацыя, а калі я чытаю тую ж самую лекцыю людзям, якія проста прыйшлі мяне паслухаць, то гэта ўжо не адукацыя.

Т.П.: Пытанне ў тым, каму мы даем на откуп вызначыць, хто можа, а хто не можа займацца адукацыяй. Таму вельмі важна прадвядзенне ў агульнае свядомасць разумення таго, што ўвогуле такое — адукацыя, што мы разумеем пад гэтым сло-

вом. Потому что, если я одна или нас мало и мы понимаем это определенным образом — это одна ситуация. И другая ситуация, когда мы приходим к чиновнику, и он отказывается нас понимать. Не всегда по злому умыслу, иногда по недомыслию, иногда потому, что он свято убежден, что образование — это только то, что действует в стенах вуза, в стенах школы. И не потому, что он хочет нам навредить, просто та картина, которая сложилась у него в голове, не допускает мысли о том, что может быть по-другому. И это тоже задача просвещения — работать с тем же чиновником, с общественностью в целом. Не только заниматься продвижением образовательных программ, но и продвижением нового понимания образования. И, кстати, международная действительность в этом помогает, в силу того, что сейчас на повестке дня стоят новые концепции, такие как образование в течение всей жизни. И представители наших государственных управленческих структур регулярно ездят на различные международные конференции, где обсуждаются новые концепции и механизмы их реализации. И надо пользоваться этим, чтобы продвигать эту модель и это словосочетание — иначе нас просто не будут слышать и понимать. Надо сказать, что это проблема не только Беларуси. Те же самые вопросы возникают и в России, и далеко за рубежом. Государство всегда стремится к доминированию. Если общественность не будет этому доминированию сопротивляться, будет авторитаризм и застой. Задача общественности — продвигать новшества, отстаивать свои права.

А.Т.: Хачу падкрэсліць, што вельмі важны аспект — канструктыўная праца з чынавенствам. Як толькі грамадская арганізацыя перастае кантактаваць з чынавенствам, яе альбо закрываюць, альбо яна працуе сама на сябе. Наша практыка паказвае, што вельмі важна ў кожным чыноўніку ўбачыць чалавека і грамадзяніна, дзеля таго каб можна было канструктыўна супрацоўнічаць. У БТМ ёсць вельмі добрыя прыклады такога супрацоўніцтва ў сферы прапаганды беларускай мовы. Можна працаваць ва ўмовах любой улады, калі ведаш свае правы і магчымасці. Гэта таксама сістэма адукацыі, і трэба рабіць семінары, накіраваныя на развіццё навыкаў супрацоўніцтва з уладамі з мэтай захавання трэцяга сектара, навыкаў, неабходных кожнаму грамадзяніну — як паважаць сябе, свае правы і заставіць любога чыноўніка таксама іх паважаць.

В.Г.: Якія мы маем магчымасці для супрацоўніцтва з уладай? Грамадскія арганізацыі ўвогуле не маюць права ў нашай краіне займацца адукацыяй. Апошняя грамадская арганізацыя, якая мела права займацца адукацыяй — гэта Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт. Для таго каб атрымаць магчымасць займацца адукацыяй, насельніцтва, грамадская арганізацыя павінны атрымаць ліцэнзію, што ў нашых умовах фактычна азначае дазвол дзяржавы.

Д.К.: Пазіцыя дзяржавы зразумелая — ёсць Закон “Аб адукацыі”. І дзяржаўныя структуры з яго выходзяць. Але ж, напэўна, усе чыталі такі тэкст, як “Сцэнарый рэформ для Беларусі”, падрыхтаваны групай аўтараў, экспертаў у розных накірунках. Там ёсць у

тым ліку і раздзел, прысвечаны адукацыі. Можна я дрэнна глядзеў, але мне падаецца, што сектару грамадскіх арганізацый там таксама няма месца ў рэфармаванні адукацыі. Фактычна, суб'ектнасці не баць і з іншага боку.

Т.П.: Я могу яшчэ адзін прымер прывесці. Мы проста самі упустилі такой дакумент, як “Нацыянальная стратэгія устойлівага развіцця Рэспублікі Беларусь”. Открываем — ні слова о ролі грамадскіх арганізацый у адукацыі. При том, что документ открыто предлагался к обсуждению, привлекалась общественность. Мы сами упустили возможность принять участие в написании этого документа. Несмотря на то, что были эксперты от общественности, не было экспертов от образовательной общественности, которые бы увидели пользу в таком участии. Возможно, не удалось бы внести туда общественные организации в качестве субъекта образования, но можно было бы попытаться расширить само понятие образования.

В.Г.: Сапраўды, трэба як мага больш фіксаваць тыя моманты, якія будуць працаваць на нашу карысць. Але не трэба саміх сябе падманваць: немагчыма перайграць гэтую дзяржаўную сістэму, якая накіравана на тое, каб грамадзянскай супольнасці не было. Аўтарытарная сістэма кіравання не дапускае існавання незалежных ад дзяржавы структур...

А.Т.: Імкнецца не дапусціць...

В.Г.: Так, удакладненне вельмі цікавае — імкнецца не дапусціць існавання незалежных ад дзяржавы структур, а мы імкнемся да таго, каб яны існавалі.

А.Т.: І так ва ўсіх краінах, ва ўсім свеце.

А.Х.: Я думаю, нам трэба больш выкарыстоўваць вопыт Польшчы. Калі мы стваралі Народны ўніверсітэт, вельмі дапамог вопыт польскіх падпольных, лятучых ўніверсітэтаў. Задача грамадскіх арганізацый — як бы не было, шукаць любыя формы і метады, каб займацца адукацыйнай дзейнасцю. Любыя формы — семінары, канферэнцыі, сустрэчы з чытачамі. Не трэба зачытвацца на чымсьці адным.

Д.К.: Якія накірункі і формы навучання больш распаўсюджаны ў трэцім сектары Беларусі? Чым гэта тлумачыцца?

Т.П.: Я бы даже разделила эффективные и перспективные направления и формы, иногда это не одно и то же, хотя важно учитывать оба момента. Ведь мы можем делать только то, что возможно, при том клиенте, который у нас есть, при тех материальных ресурсах... Можно вспомнить тот же самый польский летучий университет. Он был подпольный не потому, что ему этого хотелось (может, ему как раз хотелось больших открытых аудиторий), а потому, что были таковы возможности. Или такая форма, как шведские кружки, где преподаватель может присутствовать в качестве эксперта, а может не присутствовать вовсе — главное, чтобы была группа людей. Откуда такая форма в Швеции — от большой жажды демократии? Да нет, такая форма возникла по банальной причине — просто не хватало преподавателей. Квалифицированных преподавателей не было в достаточном количестве, а желание учиться у людей было. Пришлось учиться своими силами, обучая друг друга, используя литературу — так возникла форма, пережившая десятилетия, успешно существующая и сейчас.

У.В.: Некалькі разоў мы вярталіся да польскага вопыту, і мне здаецца, што гэта таксама тычыцца форм адукацыі. Тут ёсць вельмі сур'ёзная розніца паміж Беларуссю і Польшчай, якая існуе на ўзроўні ахопленасці насельніцтва тымі ці іншымі адукацыйнымі формамі, мерапрыемствамі. У Польшчы была масавая тэндэнцыя. Цяжка знайсці паляка, які не ўдзельнічаў бы ў тым ці іншым адукацыйным мерапрыемстве ці акцыі. У нас прынцыпова іншая сітуацыя. Галоўная праблема — немагчымасць ахапіць настолькі значную частку насельніцтва, каб яна сур'ёзна ўплывала на сітуацыю праз грамадскую актыўнасць. І гэта праблема не толькі знешніх абмежаванняў, але і выбару формы адукацыі.

В.Г.: І кожная форма павінна ставіць перад сабой свае мэты. Аднадзённы семінар можа прыцягнуць значна большую колькасць людзей, але вырашыць меншую задачу. Семінар можа вызначыць адну-дзве важныя задачы, але абмеркаваць іх глыбока і дасканала немагчыма, можна толькі засведчыць у грамадскай свядомасці. Другая справа, калі кожныя выхадныя праводзіцца планамерная адукацыйная праграма. Тут людзі набываюць сталыя веды, могуць імі карыстацца, распаўсюджаць. У такім выпадку можна ставіць больш важныя задачы. Так, напрыклад, калі да нас прыходзяць маладыя людзі, мы можам дапамагаць ім у падрыхтоўцы да паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. Дзесяткі маладых людзей паступілі ў беларускія ўніверсітэты дзякуючы нашым адукацыйным праграмам. Разумеецца, адукацыйная праца не можа быць разавым актам. Таму я кажу, што важна аб'ядноўваць нашы высілкі. Магчыма, нам трэба дамовіцца, каб тая праца, якую праводзіў Народны ўніверсітэт, рабілася намаганнямі многіх грамадскіх арганізацый. Каб усе арганізацыі, якія ладзяць семінары, каферэнцыі, праводзілі гэтыя мерапрыемствы не самі па сабе, а аб'ядноўваліся для стварэння сістэмы нефармальнай адукацыі, падпарадкоўваліся нейкай агульнай задачы.

У.В.: Я хацеў бы закончыць наконт форм і ахопленасці насельніцтва. Я таксама знаёмы з гэтай сістэмай,

і ўвесь час вельмі асцярожна да яе ставіўся, таму што заява на нейкую сістэму і класіфікацыю заўсёды выклікае пачуццё небяспекі, і я думаю, што сістэма ў тым і заключаецца, што проста пэўнае месца павінна быць запоўнена рознымі адукацыйнымі паслугамі. Фактычна ў нас існуе сітуацыя, калі арганізацыя альбо група арганізацый бярэ на ўзбраенне нейкую форму ці змест, карыстаецца толькі ёю і не вельмі пашырае гэты спектр — з аднаго боку. З другога боку, арганізацыя не вельмі рэкламуе паралельна існуючыя адукацыйныя формы. А так як усе людзі розныя — ёсць, напрыклад, эліты грамадскія, ёсць людзі проста “ад станка”, як кажуць, і ёсць людзі, якія самі займаюцца адукацыяй, і гэтак далей. І ў кожнага, у прынцыпе, запыт свой. І форма — гэта адлюстраванне таго, што чалавек жадае атрымаць і якім чынам. Чагосьці можна дасягнуць шляхам лекцыі, а для чагосьці трэба трэнінг зрабіць, а дзесьці патрэбен часопіс, які б падтрымліваў пастаянную сувязь з чытачом. Мне здаецца, што гэтага на сённяшні дзень не існуе — такой цэласнасці ўяўлення таго, што паслугі, якія мы павінны аказваць, — яны розныя, і людзі — розныя. Ужо казалі, што ў нас людзі не маюць навыкаў грамадзянскай актыўнасці, камунікацыі і г.д. І гэта таксама праблема, таму што мы не так часта працуем, каб развіць гэтыя навыкі. Кароткатэрміновыя курсы проста не могуць гэтыя навыкі сфармаваць. Таму вельмі важна, каб у рэгіёнах былі структуры, якія дапамагалі б гэта рабіць, бо з Мінску ж не наездзіцца. Трэба, каб былі хаця б актывісты ў кожным населеным пункце.

Т.П.: Тут по поводу системы образования можно добавить небольшую ремарку. Ведь что такое система — это не только набор элементов, но и взаимосвязи между ними. Получается, что у нас есть набор элементов, но нет этой взаимосвязи.

А.Т.: Калі зноў узгадаць Польшчу, то там асновай быў польскі касцёл. Усе хадзілі ў касцёл, і адукацыйныя мерапрыемствы маглі праводзіцца ў касцёле. ТБМ зараз працуе з рознымі мясцовымі структурамі, і асабліва добра атрымліваецца супрацоўніцтва з беларускім каталіцкім касцёлам і з пратэстанцкай царквой. У Польшчы было прасцей. Там ёсць адзінства канфесіі, і таму так натуральна было выкарыстоўваць касцёл для мэтай адукацыі і мабілізацыі насельніцтва. Я думаю, што ў нас, у Беларусі, патрэбна знайсці нейкага мадэратара, які б меў банк дадзеных аб магчымасцях і рэсурсах грамадскіх арганізацый. Напрыклад, калі людзі хочуць даведацца пра экалогію ці пра гісторыю, павінна быць інфармацыя пра тое, у якую арганізацыю ім трэба звярнуцца, куды тэлефанаваць. Дзеля гэтага трэба стварыць такую службу, якая магла б выконваць перадачу інфармацыі ў кожную вёску, у кожнае мястэчка. Каб людзі ведалі, што вось ёсць, напрыклад, пры часопісе “Адукатар” даведачная служба, у якую можна пазваніць і сказаць: мы хочам сустрэцца з такім-та пісьменнікам, ці гісторыкам, ці эканамістам.

Д.К.: Прапаную зараз разгледзець перспектывы развіцця адукацыі ў трэцім сектары. Што можа спрыяць развіццю дзейнасці грамадскіх арганізацый у адукацыйнай (навучальнай, асветніцкай) сферы? Якія крокі мусяць зрабіць арганізацыі на гэтым шляху?

Т.П.: Хочу заметить, что те программы, которые кажутся принадлежащими исключительно третьему сектору, направлены на демократию и сотрудничество, оказываются востребованными и в других сферах. Более того, определенные демократические и инновационные схемы образования возникли именно в бизнес-секторе, где они оказались востребованными, и бизнес захотел заплатить и за их разработку, и за их использование в обучении персонала. Например, не просто слушать лекции, а использовать активные методы обучения, или вовлекать сотрудников в процесс принятия решений, для того чтобы повысить их мотивацию. И только потом эти методы были перенесены на гражданское образование и стали использоваться третьим сектором. Поэтому не стоит всегда замыкаться в рамках нашего собственного тематического поля, а использовать любые возможности для работы и удовлетворять любые образовательные запросы населения.

А.Т.: Мы павінны задаваць сабе пытанне: навошта гэта трэба? Заўсёды павінна быць мэта, а не проста адукацыя дзеля адукацыі. Наконт канкрэтных крокаў магу сказаць, што вельмі важна рыхтаваць у кожнай мясцовасці сваіх адукацараў, а таксама выкарыстоўваць розныя магчымасці інфармавання — кнігі, метадычны дапаможнікі, друкаваныя выданні, якія можна распаўсюджаць па бібліятэках.

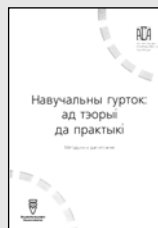
У.В.: Хацеў бы падкрэсліць неабходнасць кааперацыі паміж грамадскімі арганізацыямі. Шмат арганізацый заяўляюць аб сваёй актыўнасці, сваім патэнцыяле, аб сваёй дастаткова моцнай структуры і прафесійных адукацыйных паслугах, але кожная з іх занята сваімі справамі. Ніякай дастаткова глыбокай і сталай кааперацыі паміж імі пакуль што не адбываецца. Я думаю, што прыйшоў момант, калі можна паспрабаваць зрабіць такую кааперацыю паміж адукацыйнымі арганізацыямі. І другі момант, які я хацеў бы падкрэсліць — гэта фінансавая самастойнасць адукацыйных арганізацый. Гэта наш галоўны слабы бок — увесь час мы знаходзімся пад уплывам, увесь час мы не можам казаць, што мы поўнасцю незалежныя. Я лічу, што гэта — магчыма, і прыклады гэтаму ёсць. Немагчыма займацца грамадскай працай, калі ты не маеш сваіх уласных рэсурсаў. Неабходна ствараць пэўную сваю самастойнасць — сваё памяшканне, свае крыніцы фінансавання. Гэта вельмі моцны сродак і павышэння якасці адукацыйных паслуг, і ахопу насельніцтва.

А.Т.: Каб наша размова не засталася проста размовай, я прапанаваў бы рэгулярна рабіць такія сустрэчы, “круглыя сталы”, дзе можна было б абмяркоўваць розныя актуальныя для адукацыйных арганізацый тэмы. Гэта быў бы рэальны крок да стварэння кааперацыі паміж арганізацыямі, да стварэння прафесійнага асяроддзя.

Д.К.: Дзякуй за прапанову. Яна цікавая. Можа быць, на першым этапе мы паспрабуем арганізаваць прэзентацыю часопіса “Адукатар”, на якой можна было б і абмеркаваць гэтую ідэю.

Дзякуй калегі, што знайшлі час і магчымасці прыняць удзел у сённяшняй гутарцы. Бачна, што яна для ўсіх была цікавай. Спадзяюся, што матэрыялы нашага круглага стала будуць карыснымі таксама і для чытачоў.

Кніжная палічка

Навучальны гурток: ад тэорыі да практыкі: Метад. дапам. / У. Роўда, В. Чарноў, З. Губарэвіч і інш.; пад рэд. А. Вялічка, І. Губарэвіч. — Мн.: Тонпік, 2004. — 56 с.

Дадзены метадычны дапаможнік прадстаўляе сінтэз шведскага і беларускага досведу правядзення навучальных гурткоў. Змешчаны ў ім матэрыял прызначаны для лідэраў навучальных гурткоў, сябраў НДА, сацыяльных педагогаў, настаўнікаў, а таксама для тых, хто цікавіцца і працуе ў сферы неформальнай адукацыі дарослых. У дапаможніку прадстаўлены гісторыя ўзнікнення і развіцця навучальных гурткоў у Швецыі, асноўныя прынцыпы працы гуртка. Асабліва ўвага надаецца адрозненню метада навучальных гурткоў ад іншых відаў адукацыйных мерапрыемстваў. У дапаможніку змешчаны тэарэтычны матэрыял, апісанне інтэрактыўных метадаў і прыклады вучэбных планаў праведзеных гурткоў, якія дапамогуць чытачам атрымаць адказы на практычныя пытанні, звязаныя з падрыхтоўкай і правядзеннем навучальнага гуртка.

Мэтадычны дапаможнік беларускага настаўніка / Калектыў аўтараў. — Мн.: Цэнтр Супольнасць, 2003. — 222 с.

Гэтае выданне ўяўляе сабой зборнік артыкулаў, якія прысвечаны розным аспектам дзейнасці беларускай нацыянальнай школы, яе гісторыі ў сучасны перыяд, а таксама актуальным тэмам, якія павінны адпавядаць адукацыйным запатрабаванням часу. На думку аўтараў дапаможніка, адзіным рэальным шляхам адбудовы беларускай нацыянальнай адукацыйнай сістэмы застаецца выпрацоўка адукацыйнай парадыгмы на аснове агульнаеўрапейскіх культурных каштоўнасцей, адаптацыі беларускіх архетыпаў і сімвалаў да адпаведных архетыпаў і сімвалаў еўрапейскай культуры.

У дадзенам зборніку выказваюцца цікавыя пункты гледжання і падыходы да такіх пытанняў, як: судносіны паміж традыцыйнымі і новымі метадыкамі, метадычнае падгрунтаванне сучаснага ўрока, грамадскі кантэкст навучання і выхавання. У ім прапануюцца некаторыя практычныя інструменты, якія магчыма выкарыстоўваць у навучальным працэсе: тэхналогія педагогічных майстэрняў, выкарыстанне дыскусіі на ўроку, ролевая гульня на ўроку, ацэначная дзейнасць настаўніка на ўроку і іншыя.

Зборнік адрасуецца ў першую чаргу настаўнікам, супрацоўнікам адукацыйных і асветніцкіх грамадскіх арганізацый, людзям, якія працуюць у неформальнай адукацыі, а таксама ўсім неабябываемым і здольным да рэфлексіі беларускім педагогам, якія не страцілі веры ў гуманістычныя каштоўнасці і невычэрпны патэнцыял беларускай духоўнай культуры.